HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

יש לה עדים במדינת הים לא שכיחא: **מתני'** [א]כיצד עושה לה מוליכה לבית דין שבאותו מקום (א) [ב]ומוסרין לו שני תלמידי חכמים שמא יבא עליה בדרך רבי יהודה אומר בעלה נאמן עליה: **גמ'** תרי ואיהו הא תלתא לימא מסייע לי' לרב [ג]דאמר רב יהודה אמר רב [ד]לא שנו אלא בעיר אבל בדרך עד דאיכא שלשה שמא יצטרך אחד מהן לנקביו ונמצא אחד מהן מתייחד עם הערוה לא הכא היינו טעמא כי היכי דליהוו עליה סהדי [ה]תלמידי חכמים אין כולי עלמא לא לימא מסייע ליה לאידך דרב דאמר רב יהודה אמר רב [ו]דלא שנו אלא כשרין אבל פרוצין אפילו עשרה נמי לא מעשה היה והוציאוה עשרה במטה לא הכא היינו טעמא דידעי לאתרויי ביה: רבי יהודה אומר בעלה וכו': תניא [ז]רבי יהודה אומר בעלה נאמן מקל וחומר ומה נדה שהיא בכרת בעלה נאמן עליה סוטה שהיא בלאו לא כל שכן ורבנן היא הנותנת נדה דכרת חמירא ליה ומהימן סוטה דלאו לא חמירא ליה ולא מהימן ורבי יהודה מק"ו מייתי לה והא רבי יהודה מקראי מייתי לה דתניא [1]והביא האיש את אשתו אל הכהן מן התורה האיש מביא את אשתו אבל אמרו חכמים מוסרין לו שני תלמידי חכמים שמא יבא עליה בדרך רבי יוסי אומר [ח]בעלה נאמן עליה מקל וחומר ומה נדה שהיא בכרת [ט]בעלה נאמן עליה סוטה שהיא בלאו לא כ"ש אמרו לו לא אם אמרת בנדה שכן יש לה היתר תאמר בסוטה שאין לה היתר ואומר [2]מים גנובים ימתקו וגו' ר' יהודה אומר מן התורה האיש מביא את אשתו אל הכהן שנא' והביא האיש את אשתו אמר להו קל וחומר ברישא ופרכוה והדר אמר להו קרא רבי יהודה היינו תנא קמא איכא בינייהו אבל אמרו: **מתני'** [י]היו מעלין אותה לבית דין הגדול שבירושלים ומאיימין עליה כדרך שמאיימין על עדי נפשות [כ]ואומר לה בתי הרבה יין עושה הרבה שחוק עושה הרבה ילדות עושה הרבה שכנים הרעים עושין (א) עשי לשמו הגדול שנכתב בקדושה שלא ימחה על המים ואומר לפניה דברים (ב) שאינם כדי לשומען היא וכל משפחת בית אביה [ל]אם אמרה טמאה אני שוברת כתובתה ויוצאת [מ]ואם אמרה טהורה אני מעלין אותה לשער המזרח (ג) שעל פתח שער נקנור (ה) [נ]ששם משקין את הסוטות [ס]ומטהרין את היולדות [ע]ומטהרין את המצורעין (ט) [פ]וכהן אוחז בבגדיה אם נקרעו נקרעו ואם נפרמו נפרמו עד שהוא מגלה את לבה וסותר את שערה רבי יהודה אומר [צ]אם היה לבה נאה לא היה מגלהו ואם היה שערה נאה לא היה סותר [ק]היתה מתכסה בלבנים מכסה בשחורים היה עליה כלי זהב וקטליאות

לא שכיחא. ולא מסקי אינשי אדעתייהו למחשדינהו לטהורות בהכי. והא דשני לעיל[ו] לר' שמעון מדזכות לא תלה עדים נמי לא תלו משום דאכתי לא הוה קיימא לן דרשא דהאי קרא: **מתני' שמא יבא עליה בדרך.** שצריך להשקותה בירושלים בב"ד הגדול כדלקמן: **נאמן עליה.** שלא יבא: **גמ' לא שנו.** הא דתנן בקידושין[ז] אבל אשה מתייחדת עם שני אנשים: **שמא יצטרך כו'.** הכא נמי הואיל ושניהם אסורין בה לא סגי בתרי שמא יצטרך הבעל או שליח ב"ד לנקביו כו': **דליהוו עליה סהדי.** אם יבא עליה יעידו עליו (ד) לב"ד הגדול ולא ישקוה: **ל"ש.** דאשה מתייחדת עם שני אנשים: **והוציאוה עשרה.** לאשת איש חוץ לעיר במטה בחזקת מתה לקלקל עמה: **דידעי לאתרויי ביה.** ולומר לו מן התורה כשאין האיש מנוקה מעון שבא עליה משנאסרה עליו אין המים בודקין את אשתו: **בעלה נאמן עליה.** ואין צריך להעמיד עדים אלו: **סוטה שהיא בלאו.** דלא יוכל בעלה הראשון וגו'[מ] דאמרינן ביבמות בפ"ק (דף יא:) מה אני מקיים אחרי אשר הוטמאה[נ] לרבות סוטה שנסתרה: **והיא הנותנת.** המדה הזאת שהבאת ראיה לדבריך היא הנותנת את הדין שאנו אומרים שצריך עדים: **נדה שהיא בכרת.** חמורה עליו ואינו בא עליה: **שכן יש לה היתר.** לכשתטהר לפיכך אין יצרו תוקפו שמובטח הוא לאחר זמן: **שאין לה היתר.** אם תמצא טמאה ולפיכך לבו רודף אחריה: **גנובים.** כלומר דבר האסור לו יצרו רודף אחריו: **ופרכוה.** כדאמר שכן יש לה היתר: **היינו ת"ק.** דברייתא: **אבל אמרו.** לר' יהודה לית ליה: **מתני' ומאיימין עליה.** שתהא מודה: **על עדי נפשות.** כדאמרינן בסנהדרין הוו יודעין שלא כדיני ממונות דיני נפשות כו' בפרק אחד דיני ממונות (דף לז.): **הרבה ילדות עושה.** וגורם לנערה ילדה שתבא לידי קלקול ושמא אמת הדבר אל תביאי עצמך לידי מיתה מנוולת זו: **שכינים רעים.** יודעים לפתות ומלויין לה תמיד: **שאינה כדאי לשומען.** אינה ראויה לה[ס] שאומר לפניה דברי הודאות לדיקים הראשונים אלא כדי שתודה על קלקולה כדאמרי' לקמן[ע] יהודה הודה ולא בוש: **שוברת כתובתה.** כותבת שובר על כתובתה זניתי והפסדתי כתובתי ונותנת ביד בעלה שלא תתבענו לאחר זמן ואינה נהרגת שלא התרו בה עדים בשעת מעשה: **לשער מזרח.** שער החיצון שבו נכנסין להר הבית ומשם לשער נקנור הוא שער העליון שבחומה שבין עזרת ישראל לעזרת נשים: **ששם משקין את הסוטות.** מפני שלא נתקדש בקדושת עזרה עובי חלל אותו השער מפני המצורעין שמכניסין ידיהן לבהונות ליתן מדם האשם על בוהן ידו ומחוסר כפורים שנכנס לעזרה בכרת לפיכך לא קדשו' שיוכל לעמוד בחלל השער שאם היה כהן מוציא את דם האשם חוץ לעזרה הרי הוא נפסל ביוצא לפיכך צריך להכניס ידו לתוך חלל העזרה וביאת מקצת שרא רחמנא: **נקנור.** אדם גדול היה והביא דלתות נחושת מאלכסנדריא של מצרים לאותו שער ונעשו בו נסים כדתנן בסדר יומא (דף לח.) ונקראו על שמו: **ששם משקין סוטות.** דבעינן לפני ה' [במדבר ה] כדיליף לקמן [ח.]: **ומטהרין את היולדות.** לקמן [שם] מפרש מאי היא: **אוחז בבגדיה.** בבית הצואר שלה: **אם נקרעו.** אינו חושש: **ואם נפרמו.** אינו חושש. פרימה גדולה מקריעה שנקרעה לקרעים הרבה דמינצייי"ר בלע"ז כמו האי דפריס סילקא (שבת דף עד:): **עד שמגלה את לבה.** ולקמן [שם] יליף לה מקרא: **וסותר את שערה.** מקליעתו. ולקמן [שם] יליף לה:

יש לה עדים במדינת הים לא שכיחא. וה"ה בא עליה בעלה בדרך נמי לא שכיח: **כי היכי דידעי לאתרויי ביה.** והכי אמרינן נמי בפ' אלו הן הגולין (מכות דף ט:) גבי גולין לעיר מקלט ומוסרין לו שני תלמידי חכמים שמא יהרגנו בדרך ודייק בגמרא מאי לאו דלאתרו ביה דלאי קטיל בר קטלא הוא אלמא גבי התראה בעינן תלמידי חכמים: **נדה שהיא בכרת בעלה נאמן עליה.** תימה דמשמע בפרק אין מעמידין (ע"ז דף לו:) דיחוד דעריות דאורייתא אם כן יחוד דנדה מנלן דשרי ויש לומר דוקא יחוד דעריות דאין להן היתר דומיא דבן עם אמו אסרה תורה אבל נדה לא[פ]: **היא הנותנת.** האי היא הנותנת לא דמי כלל לההוא דפרק קמא דעירובין (דף י.): **אמר** להו ק"ו ופרכוה. יש לומר דוקא בפירקא שכן יש היתר (ה) לאיסורה פרכוהו אבל בהיא הנותנת לא פרכוהו ולכך הוצרכה לפירקא אחריתי דאשכחן בדוכתי סגיאין דחמירא להו לאינשי עבירה קלה ומסתפו מינה טפי מעבירה חמורה כגון בפ"ק דכתובות (דף ד:) דחמירא להו אבילות דלא הוי אלא מדרבנן מנדה שהיא בכרת ובפ' הנזקין (גיטין דף נד.) באתריה דרבי יהודה חמירא להו שביעית דליכא אלא לאו משבת שהוא בסקילה ובריש פ"ק דבילה (דף ג:) אמר האי דקיל צריך הרחקה טפי דאמר מ"ש גבי שבת דסתם לן תנא כרבי שמעון וגבי יום טוב כרבי יהודה שבת דחמיר סתם לן כר"ש י"ט דקיל סתם לן כרבי יהודה אלמא זימנין בדילי מקילתא טפי מחמירתא וזימנין איפכא והשתא צריך ליישב הברייתא לפי הירושלמי[צ] והתוספתא דהכי מיתניא בתוספתא (פ"א) ר' יהודה אומר נאמן עליה בעלה מקל וחומר ומה נדה שחייב על ביאתה כרת וכו' ר' יוסי אומר הכתוב האמינו שנא' והביא האיש את אשתו וגו' ובירושלמי מיתניא הכי רבי יהודה אומר בעלה נאמן וכו' אמרו לו לא אם אמרת בנדה שיש לה היתר וכו' אמר להם רבי יהודה גזירת הכתוב הוא והביא האיש את אשתו וגו' אמרו לו ובלבד בעדים והשתא אית לן למימר דבההיא תוספתא פרכוהו והדר אמר להו קרא כההיא דירושלמי אבל (ו) מדרבי יוסי[ק] איכא לתמוה דמעיקרא אמר להו קרא והדר אמר להו קל וחומר: [ר]**ואומר** מים גנובים. נראה דהאי ואומר פירושו הכי כלומר מאי תלי בהכי שאין היתר לאיסורה חדא דילרו תוקפו מאחר שאין היתר לאיסורה אין מתון בדבר אם לא עכשיו אימתי וא"ת לא יתקפנו יצרו על אשתו הואיל ובעלה כבר מים גנובים ימתקו:

מה

מסורת הש"ס

א) קדושין פ: [לקמן כה.], ב) קדושין פא., ג) [עיין לקמן כה.], ד) קדושין פ: ע"ז כה: ע"ש, ה) [תוספתא פ"א ע"ש היטב], ו) [לקמן כה.], ז) [צ"ל ואומרים כ"א במשנה שבמשניות], ח) [עי' תוס' לקמן ח. ד"ה ששם], ט) סנהדרין מה. [ועי' תוס' לקמן ח. ד"ה והכהן], י) [עי' תוספות לקמן ח. ד"ה אם היה], כ) [דף ו.], ל) [דף פ:], מ) [דברים כד], נ) [שם], ס) [לאס רש"ש], ע) [ע"ב], פ) [וע"ע תוס' סנהדרין לז. ד"ה התורה], צ) עי' רש"א ואולי צ"ל ליישב הברייתא והתוספתא לפי הירושלמי, ק) איכא למימר איפכא גירסת רש"ל ועי' רש"א, ר) ד"ז נ"ל קודם ד"ה אמר להו,

תורה אור השלם

1. וְהֵבִיא הָאִישׁ אֶת אִשְׁתּוֹ אֶל הַכֹּהֵן וְהֵבִיא אֶת קָרְבָּנָהּ עָלֶיהָ עֲשִׂירִת הָאֵיפָה קֶמַח שְׂעֹרִים לֹא יִצֹק עָלָיו שֶׁמֶן וְלֹא יִתֵּן עָלָיו לְבֹנָה כִּי מִנְחַת קְנָאֹת הוּא מִנְחַת זִכָּרוֹן מַזְכֶּרֶת עָוֹן: במדבר ה טו

2. מַיִם גְּנוּבִים יִמְתָּקוּ וְלֶחֶם סְתָרִים יִנְעָם: משלי ט יז

הגהות הב"ח

(א) במשנה שכנים הרעים עושין (עשי לשמו וכו' המים) תא"מ ונ"ב ס"א אל תעשי לשמו הגדול שנכתב בקדושה שימחה על המים: (ב) שם דברים שאינה כדאי לשומען: (ג) שם לשער המזרח לשער נקנור כצ"ל ותיבות שעל פתח נמחק: (ד) רש"י ד"ה דליהוו וכו' עליו בב"ד הגדול: (ה) תוס' ד"ה אמר וכו' היתר לאיסורו וכו' ולכך הוצרכו וכו': (ו) בא"ד אבל בדר' יוסי איכא למימר איפכא דמעיקרא:

לעזי רש"י

דימינצייי"ר. לחתוך לחתיכות דקות, לקרוע לגזרים.

מוסף רש"י

ומוסרין לו. מי שקינא לאשתו ונסתרה והוא מעלה להשקותה, מוסרין לו בית דין שבעירו, **שני תלמידי חכמים שמא יבא עליה בדרך.** שהרי נאסרה עליו, כדתנן (לקמן כז:) נטמאה נטמאה, אחד לבעל ואחד לבועל, אם בא עליה שוב אין המים בודקין אותה, דכתיב ונקה האיש מעון, בזמן שהאיש מנוקה מעון המים בודקין את אשתו, אין האיש מנוקה מעון אין המים בודקין את אשתו, ונמצא שם שמים נמחק לבטלה (קדושין פ:). **שמא יצטרך אחד מהן לנקביו.** ובעי להתרחק לצניעות (שם פא.). **והוציאוה עשרה.** פריצים לאשת איש זונה (ע"ז כה:). **במטה.** חוץ לעיר לעבירה כעין קוברי מת שלא ידינו (שם) בחזקת שהיא מתה וקלקלו עמה, ואשת איש היתה (קדושין פ:). **וכהן אוחז בבגדיה.** של סוטה, **אם נקרעו,** כדרך כל הנקרעים, **ואם נפרמו.** קרע משונה לכאן ולכאן ולחתיכות קטנות (סנהדרין מה.). **וסותר את שערה.** קלעי שערה (שם).

עין משפט נר מצוה

ל א ב מיי' פרק ג מהלכות סוטה הל' א סמג עשין כו:
לא ג טוש"ע אה"ע סי' כב סעיף ט בהגה"ה:
לב ד מיי' פכ"ב מהל' איסורי ביאה הל' ח טוש"ע שם:
ה [מיי' פכ"ב מהל' איסו"ב הל' א טוש"ע אה"ע סי' כב סעי' א ו יו"ד סי' קצה סעי' א]:
לג ו מיי' פ"ג מהל' סוטה הלכה [א] ב סמג עשין כו:
ז [מיי' שם טוש"ע אה"ע סי' קטו סעי' ו ז]:
לד ח מיי' שם הל' ג:
לה ט י כ מיי' פ"ד מהל' מחוסרי כפרה הלכה ג:
לו ל מיי' פ"ג מהל' סוטה הלכה יא סמג עשין כו:
לז מ מיי' שם הלכה ד:

תוספות שאנץ

עדים במדינת הים לא שכיחא ולא מסקי אינשי אדעתייהו למחשדינהו לטהורות בהכי והאי דשני לעיל לר' שמעון מדזכות לא תלה עדים נמי לא תלו משום דאכתי לא היה קיימא לן דרשא דהאי קרא. וא"ת היאך יוציאו לעז על הטהרות שיש עדים במדינת הים כיון שהיא יולדת והא אמר לקמן דאם היתה יולדת בצער יולדת בריוח ואם היתה יולדת שחורים יולדת לבנים. וי"ל דאינו דבר הניכר כל כך ולא מסקין אדעתייהו: סוטה שהיא בלאו כו' פי' דלא יוכל בעלה הראשון ואמרינן בפ"ק דיבמות אחרי אשר הוטמאה לרבות סוטה הנסתרת: ואומר מים גנובים ימתקו וגו' תימה מאי ואומר הא כבר נפרך הק"ו וי"ל דה"ק וכי תימא דיש לו לבעל להיות נאמן על אשתו דכיון שהיא שנואה בעיניו לא יבא עליה ומ"ה מייתי ואומר מים גנובים ימתקו וחיישי' שמא יבא עליה: מתני' היו מעלין אותה לב"ד הגדול שבירושלים והקשה ה"ר אלחנן דאמאי לא חשיב אותה גבי מילי דבעו ב"ד של ע"א פ"ק דסנהדרין וי"ל דתנא ושייר דהכי נמי לא קתני זקן ממרא דצריך ב"ד של ע"א. ומעלין אותה לשער המזרח ומשם לשער נקנור פ"ה נקנור אדם גדול היה והביא דלתות נחשת מאלכסנדריא של מצרים לאותו שער ונעשו בו נסים כדאמר בסדר יומא ונקראו על שמו הוא שער העליון שבחומה שבין עזרת ישראל לעזרת נשים ששם משקין הסוטות שלא נתקדש בקדושת העזרה עובי חלל אותו השער מפני המצורעין שמכניסין ידיהן לבהונות ליתן מדם האשם על בוהן ידו ומחוסר כפורים שנכנס לעזרה בכרת. לפי' לא קדשו שיוכל לעמוד בחלל השער שאם היה הכהן מוציא את דם האשם חוץ לעזרה הרי הוא נפסל ביוצא. לפי' צריך להכניס ידו לתוך חלל העזרה וביאה במקצת שריא רחמנא ושם משקים סוטות דבעי לפני ה': ל"ה: ואם נפרמו פרימה גדולה מקריעה שנקרע לקרעים הרבה דמינצייר בלע"ז כמו ההוא דפרים סילקא ל"ה.